

Педагогічна освіта

УДК 378.011.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15847269>

Сутність і специфіка співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті співацького розвитку

Чжао Юйлун

Аспірант Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова,
Вул. Пирогова 9, 02000, <https://orcid.org/0009-0001-4070-9271>

Прийнято: 19.06.2025 | Опубліковано: 29.06.2025

Анотація. У статті автор розглядає актуальну проблему застосування компетентнісного підходу в якості методологічної бази формування співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як результату ефективного співацького розвитку. Для досягнення поставленої у статті мети щодо теоретичного обґрунтування й визначення сутності та специфіки співацької компетентності студентів факультетів та інститутів мистецтв у процесі співацького розвитку автор застосовує метод теоретичного аналізу досліджуваного феномену для висвітлення загально-педагогічних, інтерпретаційних, структурно-змістових, особистісно-розвиваючих, вокально-виконавських та інших його аспектів. Проведений аналіз науково-теоретичних, методичних джерел з проблематики співацької компетентності дозволив стверджувати про важливість набуття студентами вокально-методичних, музично-історичних, анатомо-фізіологічних знань, а також вокально-технічних та інтерпретаційних умінь, які уможливають формування співацької

ерудованості як основи співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Дослідження співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, проведене з позицій поетапності цього процесу, дозволило конкретизувати педагогічний інструментарій для установчо-технологічного, поглиблювально-фундаментального та компетентнісно-продуктивного етапів співацького розвитку. Для установчо-технологічного етапу передбачено методи і засоби вокально-інтонаційного, вокально-технічного, вокально-дихального, вокально-дикційного та вокально-резонансного вправлення. Для поглиблювально-фундаментального етапу передбачено теоретичні методи опрацювання й аналізу науково-теоретичної, науково-методичної літератури з питань щодо анатомічних особливостей голосового апарату, основних теоретичних концепцій вокальної фонації, профілактики професійних захворювань співаків, профілактики голосу учнів у контексті вікових статевих мутаційних процесів, музично-інтерпретаційної комунікації, засобів музичної виразності, формотворення, а також аналітично-проективні технології щодо розроблення власного інтерпретаційного задуму. Для компетентнісно-продуктивного етапу передбачено психолого-педагогічні, сугесто-педагогічні тренінги, а також методи і засоби формування вокально-виконавського артистизму. Важливими практичними результатами формування співацької компетентності студентів факультетів та інститутів мистецтв автор визначає підвищення рівня інтеграції навчальних курсів, що забезпечують процес вокального та вокально-хорового навчання, а також підвищення значення наукової творчості студентства. У висновках на підґрунті застосування компетентнісного підходу сформульовано авторське визначення співацької компетентності, окреслено співацьку ерудованість в якості основи співацької компетентності, а також а також окреслено специфіку досліджуваного феномену у контексті здатності майбутніх педагогів-вокалістів до вияву особистісних етичних та професійно-ділових якостей, необхідних для

ефективного виконання професійних завдань під час провадження професійної вокально-виконавської, вокально-педагогічної та методичної діяльності.

***Ключові слова:** компетентнісний підхід, співацька компетентність, предметні компетенції, співацька ерудованість, педагогічний інструментарій, майбутній вчитель музичного мистецтва.*

The essence and specificity of singing competence of future teachers of music in the context of singing development

Yhao Yulong

Postgraduate student of the Faculty of Arts named after Anatoly Avdievsky,
Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University,
Pirogova St. 9, 02000, <https://orcid.org/0009-0001-4070-9271>

***Abstract.** In the article, the author considers the current problem of using the competency approach as a methodological basis for the formation of singing competence of future teachers of musical art as a result of effective singing development. To achieve the goal set in the article regarding the theoretical substantiation and determination of the essence and specificity of singing competence of students of faculties and institutes of arts in the process of singing development, the author applies the method of theoretical analysis of the studied phenomenon to highlight its general pedagogical, interpretative, structural and content, personal and developmental, vocal and performing and other aspects. The analysis of scientific, theoretical, methodological sources on the issue of singing competence allowed us to assert the importance of students acquiring vocal and methodological, musical and historical, anatomical and physiological knowledge, as well as vocal and technical and interpretive skills, which enable the formation of singing erudition as the basis of singing competence of future teachers of musical art. The study of the singing*

competence of future teachers of music, conducted from the standpoint of the phasing of this process, allowed us to specify the pedagogical tools for the institutional-technological, in-depth-fundamental and competence-productive stages of singing development. For the institutional-technological stage, methods and means of vocal-intonation, vocal-technical, vocal-breathing, vocal-diction and vocal-resonance exercises are provided. For the in-depth and fundamental stage, theoretical methods of processing and analysis of scientific-theoretical, scientific-methodical literature on issues related to the anatomical features of the vocal apparatus, the main theoretical concepts of vocal phonation, prevention of professional diseases of singers, prevention of students' voices in the context of age-related sexual mutation processes, musical-interpretive communication, means of musical expressiveness, form-making, as well as analytical-projective technologies for developing one's own interpretative idea are provided. For the competence-productive stage, psychological-pedagogical, suggestion-pedagogical trainings are provided, as well as methods and means of forming vocal-performing artistry. The author identifies increasing the level of integration of educational courses that ensure the process of vocal and vocal-choral training, as well as increasing the importance of student scientific creativity as important practical factors in the formation of singing competence of students of faculties and institutes of arts. In the conclusions, based on the application of the competency approach, the author's definition of singing competence is formulated, singing erudition is outlined as the basis of singing competence, and the specificity of the studied phenomenon is outlined in the context of the ability of future vocal teachers to demonstrate personal ethical and professional-business qualities necessary for the effective performance of professional tasks during professional vocal-performing, vocal-pedagogical and methodological activities.

Keywords: *competency approach, singing competence, subject competencies, singing erudition, pedagogical tools, future teacher of musical art.*

Постановка проблеми. Актуальні тенденції розвитку фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва загалом і навчання співу зокрема на основі компетентнісного підходу як стійкого тренду освітніх течій і напрямків протягом останніх 25 років, обумовлюють активний суспільний запит на стрімкий розвиток як практично-виконавських, так і інтелектуально-креативних можливостей музично-педагогічних працівників системи мистецької освіти, а також стимулюють оновлення вимог до якості співацького розвитку майбутніх фахівців у контексті набуття співацької компетентності на підґрунті упровадження методичних інновацій, удосконалення вокально-педагогічного інструментарію тощо.

Результатом активного застосування методології компетентнісного підходу є розроблення засадничих нормативно-правових документів, на які спирається комплексна освітня система Європейського Союзу, спрямована на набуття студентством сукупності фахових компетентностей. Означена освітня система в цілому характеризується як компетентнісно-базована (Competence-based education).

С.Гончаренко, розробивши енциклопедичне визначення поняття «компетентність» в якості «...кола питань, в яких людина добре розуміється» [6, 231], знання щодо яких «...набуває молода людина не лише під час вивчення предмета, групи предметів, а й за допомогою засобів неформальної освіти, впливу середовища тощо» [6, 231], також концентрує увагу на тому, що «компетентність як характеристика результатів навчання широко використовується в освітніх системах європейських країн, США та Канади» [6, 231].

Водночас, характерні особливості застосування компетентнісного підходу до процесу вокальної підготовки студентів інститутів та факультетів мистецтв, зокрема, до ефективності їх співацького розвитку в закладах вищої музичної та музично-педагогічної освіти, передбачають концентрацію педагогічних зусиль професорсько-

викладацького складу означених закладів не тільки на методичній палітрі педагогічних інструментів реалізації якісних позитивних змін голосового апарату, вокальних, музично-інтерпретаційних можливостей під час співацького розвитку студентів факультетів мистецтв, але й на формуванні за допомогою цих педагогічних інструментів компетентної, високо-ерудованої, інтелектуально-розвиненої особистості педагога-музиканта [7] із розвиненим співацьким мисленням, розгалуженим вокально-репертуарним багажем тощо. Саме вибір компетентнісного підходу в якості методологічного підґрунтя до співацького розвитку студентів факультетів та інститутів мистецтв обумовлює актуальність проблеми цілеспрямованого формування співацької компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі розвиваючого вокального навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд українських (А.Авдієвський, В.Антонюк, Л.Аристова, Л.Василенко, Н.Гребенюк, О.Єременко, Т.Жигінас, Д.Замишляєв, Л.Каменецька, Т.Коваль, А.Козир, Л.Куненко, Ю.Мережко, Є.Проворова, Л.Тоцька, О.Хижна, О.Хоружа, О.Щолокова та ін.) [1], [2], [5], [8], [9], [10], [11], [15], [19] та китайських (Бай Шаожун, Ван Їсін, Ван Чень, Вей Лімін, Лі Чуньпен, Сюй Вейвей, Сяо Су, Тянь Лінь, Цзінь Нань, Янь Інши та ін.) [3], [4], [12], [18], [19] дослідників висвітлювали проблематику професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва загалом, а також співацької, вокальної, вокально-педагогічної, вокально-виконавської компетентності у контексті науково-теоретичних і методичних розробок, присвячених удосконаленню вокального, вокально-хорового навчання, фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у цілому.

О.Щолокова осмислює проблему формування професійної компетентності вчителя музичного мистецтва в більш широкому – загально-педагогічному аспекті, стверджуючи, що педагогічна наука в цілому розвивається в напрямку «педагогіки компетентності», яка виховує таку художньо-освічену постать

вчителя музичного мистецтва, що «...має достатні компетенції у різних галузях мистецтва для здійснення своїх професійних функцій» [17,15].

Д.Замишляєв, досліджуючи інтерпретаційні аспекти професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, наполягає на важливості «наявності практичного досвіду», а також його максимального поглиблення, що, на думку автора, є «...ключовим для формування всіх видів компетенцій» [9, 74].

О.Хоружа, Ван Їсін висвітлюють вокальну компетентність з позицій комплексності, характеризуючи її як «...комплекс предметних компетенцій...» [19, 381] і стверджуючи про базування цього феномену на здобутих під час засвоєння «...знань щодо побудови голосового апарату, фізико-акустичних знань щодо особливостей вокального звукоутворення й звуковидобування, музично-історичних знань щодо стилів та жанрів вокального мистецтва..., а також практичних знань, умінь і навичок у галузі вокальної педагогіки та виконавства» [19, 381].

Китайський дослідник Лі Чуньпен наполягає на особистісній складовій вокальної компетентності, окреслюючи її як особистісно-характеризуюче утворення, що «...виражає здатність до яскравого втілення художньо-образного змісту музичного твору на основі використання сукупності вокально-виконавських знань, умінь та навичок, а також досвіду емоційно-ціннісного ставлення до вокального мистецтва» [12, 8].

У працях Янь Інши цей феномен розглядається у контексті вокально-виконавської трансформації майбутнього фахівця і визначається як «...інтегрована особистісна якість» [18, 179] педагога-музиканта, яка «...сприяє особистісному й фаховому зростанню, відкриває додаткові можливості до публічного виконавства та художньо-інтерпретаційної діяльності, готовності до проведення новаційної діяльності ...»[18, 179].

Водночас, співацька компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва як результат ефективного співацького розвитку, її сутнісно-характеристичні аспекти не склали предмет розгляду саме у контексті вокальної трансформації студентів факультетів та інститутів мистецтв. Тобто, незважаючи на вельми різноманітне науково-теоретичне і практичне розроблення проблематики компетентності, дослідження цієї проблематики саме у процесі співацького розвитку не знайшло належного висвітлення й розв'язання.

Отже в якості внеску нашого дослідження у розгляд проблеми формування в студентів музичних та музично-педагогічних ЗВО співацької компетентності доцільно окреслити розроблення науково-теоретичних та методичних аспектів досліджуваного феномену у відповідності до основних етапів співацького розвитку.

З огляду на вищезазначене, **метою статті** є теоретичне обґрунтування й визначення сутності та специфіки співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі співацького розвитку.

Виклад основного матеріалу. Опрацювання й аналіз науково-теоретичних, методичних джерел з проблематики співацької компетентності студентів факультетів та інститутів мистецтв засвідчують, що формування цього феномену є можливим лише на підґрунті інтегрованого засвоєння ними під час вивчення запланованих навчальних курсів комплексу знань та формування відповідних умінь, серед яких:

музично-історичні знання щодо становлення та розвитку вокальних та вокально-хорових жанрів, оперних та вокально-виконавських шкіл, що надаються студентам у процесі вивчення навчального курсу «Вітчизняна та всесвітня історія музики»;

анатоמו-фізіологічні знання щодо будови, функціонування та профілактики захворювань голосового апарату співака, які надаються майбутнім фахівцям у

процесі вивчення навчальних курсів «Методика викладання вокалу», «Методика викладання хорового класу»;

знання у галузі формування, розвитку та гігієни дитячого голосу, особливостей перебігу мутаційних процесів у хлопців та дівчат, що надаються студентам у процесі вивчення навчальних курсів «Методика музичного виховання», «Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва», «Вікова фізіологія»;

вокально-методичні знання та практичні уміння у царині вокальної та вокально-хорової роботи, організації вокального ансамблевого, сольного та хорового музикування, що набуваються майбутніми вчителями музичного мистецтва, хормейстерами у процесі вивчення навчальних курсів «Методика музичного виховання», «Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва», «Постановка голосу», «Вокал», «Хоровий клас», «Хорознавство», «Хорове диригування» тощо;

вокально-технічні та інтерпретаційні знання та уміння, які набуваються студентами у процесі вивчення навчальних курсів «Постановка голосу», «Вокал», «Хоровий клас», «Хорознавство», «Хорове диригування» тощо;

знання та уміння щодо стабільності вокального та вокально-хорового виконавства, що засвоюються майбутніми педагогами-музикантами у процесі вивчення навчальних курсів «Постановка голосу», «Вокал», «Хоровий клас», «Хорознавство», «Хорове диригування» тощо.

Інтегроване засвоєння студентством під час вивчення наведених вище навчальних курсів комплексу фундаментальних знань та формування відповідних умінь створює належне підґрунтя для формування предметних компетенцій, сукупність яких, у свою чергу, забезпечує базис для формування співацької компетентності.

Таким чином, доречно стверджувати, що сформованість в майбутніх виконавців-вокалістів, педагогів-музикантів співацької компетентності

передбачає широку поінформованість у царині теорії та практики вокального виконавства та викладання вокалу щодо анатомічних аспектів фізіологічної структури голосового апарату, нейро-психологічних та акустичних основ академічного, естрадного та народного співу, засадничих теоретично-концептуальних платформ щодо резонансної, міоеластичної та нейроронаксічної теорій співу, вагомого жанрового багажу навчально-педагогічного репертуару, а також розгалуженого інтегрованого педагогічного інструментарію.

До означеного педагогічного інструментарію належать не тільки методи прийоми співацького розвитку, спрямовані на набуття та засвоєння студентами комплексу вокально-технічних, вокально-виконавських умінь, вокально-виконавської стабільності, виконавського артистизму, але й методи мотивації вокального навчання, вербальні, теоретичні, образно-демонстраційні, евристичні, інтерактивні методи [13], [14].

Отже, з огляду на зазначене вище, доцільно зазначити, що формування співацької компетентності передбачає педагогічне забезпечення у процесі співацького розвитку студентів факультетів та інститутів мистецтв набуття та постійного розширення вокального світогляду у річищі педагогіки мистецтва загалом і вокальної педагогіки та виконавства зокрема, тобто співацької ерудованості як основи співацької компетентності [16], [20].

Осмислення значущості співацької ерудованості як основи співацької компетентності студентів факультетів та інститутів мистецтв з позицій змісту подальшої фахової діяльності у контексті її багатоаспектності, різноманітності задіяних різновидів діяльності та динамізму обумовлює важливість проведення наступних аналогій:

аналогія між позицією щодо сукупності предметних компетенцій як базису для формування співацької компетентності, і позицією щодо сукупності певних

різновидів ерудованості, які набуваються у процесі набуття означених предметних компетенцій, як базису для формування співацької ерудованості;

аналогія між позицією щодо співацької компетентності як головного показника високої ефективності процесу співацького розвитку студентів факультетів та інститутів мистецтв і позицією щодо співацької ерудованості як головного показника пізнавальної активності студентства у процесі вокального навчання.

Дослідження співацької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті теорії та методики співацького розвитку студентів факультетів та інститутів мистецтв передбачає аналіз досліджуваного феномену з позицій поетапності цього процесу, який передбачає установчо-технологічний, поглиблювально-фундаментальний та компетентнісно-продуктивний етапи [16].

На першому установчо-технологічному етапі співацького розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва методичне забезпечення щодо формування співацької компетентності має інтегрувати педагогічний інструментарій для формування основних співацьких умінь і навиків вокального звукоутворення, які в комплексі забезпечують набуття студентами високої співацької позиції, а саме:

методи і засоби вокально-інтонаційного вправління із співацькими вправами й вокалізами включно, спрямовані на оволодіння студентами умінь точності вокального інтонування, включаючи спів невідомих вокальних творів, партій «з листка»;

методи і засоби вокально-технічного вправління із співацькими вправами й вокалізами включно, спрямовані на оволодіння студентами умінь вправності й рухливості співацького голосу, чіткості виконання в швидкому темпі елементів вокальної техніки;

методи і засоби вокально-дихального вправління із співацькими вправами й вокалізами включно, спрямовані на оволодіння студентами умінь повноцінного кістково-абдомінального дихання, умінь опертого на «стовп» дихання й наближеного

до передніх зубів вокального звуку, рівномірного розподілу співацького дихання протягом вокальної фрази, зокрема, під час кантиленної вокальної фонації;

методи і засоби вокально-дикційного вправління, спрямовані на оволодіння студентами умінь вправної текстової артикуляції, чіткої вимови приголосних у поєднанні із уміннями подовженого осмислення й виконання голосних у процесі вокальної фонації;

методи і засоби вокально-резонансного вправління, спрямовані на оволодіння студентами умінь регулювання й комплексного застосування грудного й головного резонансу;

методи і засоби вокального вправління, спрямовані на оволодіння студентами умінь спрямування співацького голосу на далеку відстань тощо.

На другому поглиблювально-фундаментальному етапі співацького розвитку методичне забезпечення щодо формування співацької компетентності має інтегрувати педагогічний інструментарій для засвоєння студентами факультетів мистецтв фундаментальних теоретичних знань і набуття практичних умінь у галузі вокальної педагогіки та виконавства, а саме:

теоретичні методи опрацювання й аналізу науково-теоретичної, науково-методичної літератури, яка охоплює коло питань щодо анатомічних особливостей голосового апарату, основних теоретичних концепцій вокальної фонації (нейрохронастичної, резонансної тощо), профілактики професійних захворювань співаків, профілактики голосу учнів у контексті вікових статево-мутаційних процесів тощо;

теоретичні методи опрацювання й аналізу музично-теоретичної, музикознавчої літератури, яка охоплює коло питань щодо музично-інтерпретаційної комунікації, засобів музичної виразності у контексті жанрово-стильових особливостей вокальних творів, формотворення тощо;

аналітично-проективні технології в частині розроблення та практичних втілення у процесі співу власного інтерпретаційного задуму, що інтегрують

комплекс образно-демонстраційних, вербальних, евристичних, інтерактивно-ігрових та інших методів мистецького навчання.

На третьому компетентісно-продуктивному етапі співацького розвитку методичне забезпечення щодо формування співацької компетентності має інтегрувати педагогічний інструментарій для досконалого сценічного виконання вокальних творів, а саме:

психолого-педагогічні, сугесто-педагогічні тренінги, що акумулюють методи і засоби, спрямовані на оволодіння студентами умінь надійного вокального виконавства, стабільної сценічної поведінки, здатності запобігати деструктивному впливу стресорів тощо.

методи і засоби формування вокально-виконавського артистизму.

Результати дослідження полягають у встановленні основних чинників формування співацької компетентності студентів факультетів та інститутів мистецтв, до яких належать:

підвищення рівня інтеграції поданих вище навчальних курсів, запланованих для процесу вокального та вокально-хорового навчання;

підвищення значущості наукової роботи із студентством, присвяченої висвітленню різних аспектів співацької компетентності під час планування й виконання наукової діяльності в проблемних групах, наукових гуртках, на студентських науково-практичних конференціях та семінарах тощо.

Висновки. З огляду на вищезазначене слід констатувати, що застосування компетентісного підходу до дослідження проблеми співацького розвитку студентів факультетів мистецтв уможливило розроблення й формулювання авторського уточнення визначення співацької компетентності як окресленої мети означеного співацького розвитку.

Таким чином, доречно визначити співацьку компетентність студентів факультетів мистецтв як набуту у процесі співацького розвитку персональну фахово-діяльнісну характеристику, яка детермінує здатність майбутнього фахівця-вокаліста

у подальшій професійній вокально-виконавській і вокально-педагогічній діяльності ефективно реалізовувати на практиці набуті у процесі фахового вокального навчання предметні компетенції, застосовувати й інтегрувати засвоєні під час вивчення вокальних та вокально-хорових навчальних дисциплін теоретичні знання у галузі вокальної педагогіки та виконавства та комплекс практичних співацьких умінь.

Співацька компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва, що визначається співацькою ерудованістю у царині теорії та практики вокальної педагогіки та виконавства, забезпечує вільне оперування вокально-виконавськими, вокально-педагогічними, анатомічно-фізіологічними, акустичними та іншими знаннями й уміннями під час фахової діяльності.

Специфіка сформованої внаслідок продуктивного співацького розвитку співацької компетентності студентів факультетів мистецтв полягає в тому, що набуття співацької компетентності передбачає також спроможність майбутніх фахівців-вокалістів до вияву особистісних етичних та професійно-ділових якостей для ефективного виконання професійних завдань, які входять у коло встановлених суспільних обов'язків під час провадження професійної вокально-виконавської, вокально-педагогічної, методичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Авдієвський А.Т. Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження. Мистецтво в школі. Київ, 1996, С. 80-83., Вип. № 1.
2. Аристова Л.С. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. Посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
3. Бай Шаожун. Формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання: автореферат дис. канд. пед. наук: спец. 13. 00. 02. Теорія та методика музичного навчання. Київ, 2014. 20 с.

4. Ван Чень. Методика вдосконалення виконавського артистизму іноземних магістрантів – майбутніх викладачів вокалу. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Зб. наук. пр. Вип. 22 (27). Частина 2. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. С. 115–122.

5. Василенко Л.М. Холізм як методологічний підхід до розвитку особистості в педагогічній науці. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. Випуск 9 (14). С.10-15.

6. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.

7. Гузенко В.А., Тодорцева Ю.В. Компетентнісний підхід у викладанні психологічної діагностики психологам та фахівцям соціальної роботи. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 1 (349), Ч. II, 2022. С. 5-14.

8. Єременко О.В. Теорія і методика розвитку музичного сприймання в учнів основної школи: методичний посібник. Суми: Сум. держ. пед. ун-т, 2003. 141с.

9. Замишляєв Д. Теоретичні засади формування професійних компетенцій у процесі інтерпретаторської діяльності студентів класу ударних інструментів. Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання. Збірник наукових праць. Випуск 5. Том 1., 2025, С. 70-78.

10. Коваль Т. Формування мистецької компетентності майбутніх учителів початкових класів засобами театрального мистецтва. Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання. Збірник наукових праць. Випуск 5. Том 1., 2025, С. 80-84.

11. Козир А.В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія. Київ: НПУ імені М. Драгоманова, 2008. 378 с.

12. Лі Чунпень. Методика формування вокальної компетентності майбутніх учителів музики. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. 13.00.02. Теорія та методика музичного навчання. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 2013. 20 с.

13. Масол Л.М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.

14. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України. 2008. 274 с.

15. Хоружа О.В. Компонентна структура етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» 22-24 квітня 2009 р. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. Випуск 7 (12). – С. 116-122.

16. Чжао Юйлун. Основні характеристики синергетичного підходу у контексті співацького розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва. The 3rd International scientific and practical conference “Global trends in science and education” (April 7-9, 2025) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kyiv, Ukraine. 2025. 947 p. P. 585-588.

17. Щолокова О.П. Компетентнісний підхід у просвітницькій діяльності вчителя музики. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Збірник наукових праць. Київ: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2011. Вип. 11 (16). С. 15-19.

18. Янь Інши. Формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як складова підготовки фахівців нового формату. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Київ: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2022. Вип. 28. С. 173-181.

19. Khoruzha O., Wang Yixing. Essence and content of the vocal competence for future music teacher in vocational training. Science and education. Collektion of scientific articles. Submitted for review in Conference Proceedings Citation Index. Social Sciences&Humanities (CPCI-GmbH). P.379-382.

20. Yhao Yulong. The essence and specificity of singing development of students of art faculties. Paradigm of knowledge № 2(66), 2025, pp. 72-88.